Turkish Journal of Educational Studies, 1 (2) Mayıs 2014 TURK-JES

Üniversitelerde İngilizce Dersi Hakkında Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi

Necmi GÖKYER[1]*, Serkan BAKCAK[2]

Özet

Çalışmada zorunlu İngilizce dersi alan üniversite öğrencilerinin bu derse yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, Gömleksiz (2003) tarafından geliştirilen İngilizce duyuşsal alana ilişkin tutum ölçeği kullanılarak ölçülmüştür. Çalışmanın evrenini, 2012-2013 eğitim- öğretim yılında Bingöl Üniversitesi'nde farklı bölümlerin birinci sınıflarında okuyan toplam 2428 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemi ise, seçkisiz örneklem alma yöntemiyle seçilen 239 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler yabancı dil dersini birinci sınıfta aldıkları için örneklem birinci sınıflardan seçilmiştir. Araştırmanın bulgularından bazıları şunlardır: Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, ilgi ve güven alt boyutları ile ölçeğin tamamında kısmen katılıyorum düzeyinde iken, kullanışlılık ve öğretmen alt boyutlarında ise katılmıyorum düzeyindedir. Cinsiyet değişkenine göre kullanışlılık alt boyutunda erkek öğrencilerin ingilizce dersine yönelik tutum puanları kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Üniversite öncesi ingilizce dersi alıp almama değişkenine göre, ders alan öğrencilerin ingilizce dersine karşı tutum puanları, almayan öğrencilere göre daha yüksektir. İlişkisiz grupların bölüm değişkenine göre, ilgi alt boyutunda, Tıbbi Dökümantasyon, İnşaat Mühendisliği ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının, diğer bölümlerdeki öğrencilerin tutum puanlarından, kullanışlılık alt boyutunda ise, sadece İnşaat Mühendisliği bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının, diğer bölümlerdeki öğrencilerin tutum puanlarından daha yüksektir.

Anahtar Sözcükler: Zorunlu yabancı dil, öğrenci tutumu, İngilizce, duyuşsal özellikler

[1] Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, ngokyer@firat.edu.tr (Corresponding Author)
[2] Bingöl Üniversitesi,

Evaluating of The Attitudes of University Students Taking English Classes

Abstract

In this study it was aimed to evaluate the English language learning university students' behaviors towards to this course. Students' behaviors were scaled by the means of the English language attitude scale which was formed by Gomleksiz (2003). Population of the study is 2428 students who were studying in the first year of different departments in Bingol University in 2012-2013 education period. Sample of the study is 239 students who were chosen by random sampling method. As the student take the English language course in the first year of the school, sample was chosen amongst the first year students. Some of the findings of the study are:

Students' attitudes towards English language lesson are in the level of partial agreement in interest and trust sub-dimension and in the level of completely disagree in usefulness and teacher sub-dimension. According to gender variable, in usefulness sub-dimension male students have a higher attitude point than female students. According to the earlier English language learning variable, students who were take English language course in earlier time have higher attitude points towards English course than the others. According to unrelated groups' department variable, Medical Documentation, Civil Engineering and Turkish Language and Literature students have a higher attitude point in interest sub-dimension; just Civil Engineering department's students have a higher attitude point in usefulness sub-dimension.

Key words: Compulsory foreign language, student attitude, English, affective features,

1. Giriş

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yasayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ertural, 2008:4). Yabancı dil bilgisi, diplomatik, bilimsel, ekonomik ve diğer alanlarda uluslararası işbirliği için ön koşuldur ve bu yolları açmak için bir anahtardır (Aydoslu, 2005:2). Yabancı bir dil bilmenin birçok avantajı vardır: İş bulma; eğitim olanağı; kendi ülkesinde daha etkin olma ya da bir başka ülkeye gitme olanağı; edebi

ve kültürel ufkunu geliştirme; siyasi düşünce ve dini inançlarını ifade etme. Yeni bir dil, bireyin kariyerini, geleceğini, yaşamını ve özbenliğini etkiler (Cook, 1991:1; Aydoslu, 2005:2).

Tarihsel açıdan bakıldığında yabancı dil öğretim/öğrenim alanı, diğer bütün bilim dalları gibi, bir yandan içinde bulunduğu dönemin kendine özgü koşullarına ve gereksinimlerine, öte yandan bilimsel yenilikler ve gelişen teknolojinin etkilerine göre kendisini yenilemiştir. Dilin öncelikle sözlü olarak ortaya çıktığı ve bugün bile daha pek çok yazıya geçirilmemiş dil olduğu düşünüldüğünde, yabancı dil öğreniminin de başlangıçta yalnızca sözlü olarak gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. Yazı bulunduktan sonra Sümerler (İ..Ö. 5000–2000) ilk kez heceye dayanan bir yazı sistemini kullanmışlardır. Akadlar (İ.Ö. 2225) Sümerlerin ülkesini ele geçirince iki ülke arasında zorunlu bir kültür alışverişi başlamıştır. Yabancı dil öğrenimi açısından Helenistik dönemde (İ.Ö.327-27) daha çok Yunanca'nın öğretimine önem verilmiştir. Romalılar İ.Ö. I. yüzyılda çocuklarına Yunanca ve Latince öğretmişlerdir. Aristophanes (İ.Ö. V. yüzyıl) Yunanca' da az kullanılan ve zor anlaşılan sözcükleri açıklayan bir sözlük oluşturmuştur. Yeniçağda daha büyük bir önem kazanmıştır. 1660'da Paris'te Port Royal Okulu öğrencileri için bir dilbilgisi kitabı hazırlanmıştır (Hengirmen, 2002:78; Ertural, 2008:5-6).

Türk Devletlerinde de bu konuyla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar hakkında ilk ulaşılabilen bilgi Orhun Yazıtlarındadır. O çağlarda yabancı bir dil o toplumun içine katılarak, onlarla yaşayarak öğreniliyordu (Ertural, 2008). Selçuklular, Karahanlılar ve Osmanlı Devletinde Arapça öğretimi yabancı dil öğretiminde önemli bir yer teşkil etmektedir. Osmanlı'da ayrıca batı dillerinin, özellikle de Fransızcanın öğrenilmesine büyük önem verilmiştir. Selçuklular zamanında eğitim

medreselerde veriliyordu. Medreselerde Arapça söz dizimi ve biçim bilgisi, dil, edebiyat dersleri verilmekteydi (Demircan, 1988:88-89). Günümüzde yabancı dil öğretimi ilkokulun 2. sınıftan itibaren zorunlu olarak verilmektedir.

Üniversitelerde İngilizce dersini alan öğrencilerin bir kısmı bu derse karşı zaman zaman olumsuz tutumlar ortaya koymakta ve bu tutumlar öğrencinin İngilizceyi öğrenmesinde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Öğrencilerin İngilizceyi öğrenmelerinde karşılaştıkları zorlukların başında derse karşı gösterilen bu olumsuz tutumlar gelmektedir (Gömleksiz, 2003:216). Duyuşsal özelliklerden olan tutum, bireylerin kendisi, başka bireyleri, başka nesneler, olaylar ya da sorunlar hakkındaki genel değerlendirmeleridir. Yabancı dil öğretiminde karşılaşılan en büyük sorun, öğrencileri güdüleyip, yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayarak dil öğrenimini kolaylaştırmaktır.

Öğrenci yabancı dili sevmediği, onu kazanmak istemediği, onu öğrenmeyi bir amaç olarak görmediği ve ona değer vermediği sürece en yetenekli öğretmenler, en etkili öğretim yöntemleri ve en iyi materyallerle bile başarılı olamayacaktır (Gürel, 1986: 6). Bu nedenle yabancı dil öğretmenleri bugüne değin yeteri kadar önem vermedikleri duyuşsal faktörlere artık gerekli önemi vermek zorundadırlar (Vallette ve Risict, 1972: 96; Aydoslu, 2005: 10).

Çetin (1983: 1), üniversite öğrencilerine yeterli düzeyde ve etkin bir şekilde İngilizce öğretirken öğrenme sürecini etkileyen çeşitli faktörler olduğunu belirtmektedir. Genel anlamda öğrenmeyi etkileyen etkenler çok çeşitli ve karmaşıktır. Öğrenme güdülere bağlıdır. Öğrenmede çocuğun gereksinme, ilgi ve güdülerinden hareket etmek gerekir. Ayrıca bireyin fizyolojik, psikolojik ve toplumsal güdüleri; kaygı düzeyi; göz ve kulak gibi

duyu organlarının sağlığı; amacı, ilgisi, dikkati, isteği ve istenci öğrenmeyi etkilemektedir (Binbaşıoğlu, 1995:290). Gardner (1985), Sosyo-Eğitim Modeli ile bireysel faktörlerle toplumsal genel özelliklerin ikinci dil öğrenimindeki etkileşimlerini açıklamakta ve öğrenci başarısında ise güdülenme ve yeteneğin önemini vurgulamaktadır. Güdülenme, öğrenme durumu- yani öğretmen ve derse ilişkin tutumlar ile öğrencinin ikinci dilin kültürünü algılama biçimini gösteren birleşmeyi içermektedir. Başarı, güdülenme ve yeteneğe; güdülenme ise entegre oluş ve tutumlara dayanmakta ve her biri diğerine yol açmaktadır (Cook, 1991: 128). Cook (1991)'a göre, öğrencilerin dil dersine ilişkin tutumları dil öğreniminde etkilidir. Derse ilişkin duygular ve heyecan düzeyi ile ölçülebilen öğrenme ortamına ilişkin öğrenci tutumları, öğrencilerin güdülenmesini etkilemektedir. Ellis (1977: 75) güdülenmenin öğrencinin ikinci bir dil öğrenme çabasının derecesini etkileyen tutum ve duyuşsal özelliklerden etkilendiğini belirtmiştir. Olumlu tutum ile öğrencinin dil öğrenmedeki başarısı doğru orantılıdır. Clement, Gardner ve Symthe (1977), tutum ile performans arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır. Öğrencilerin dile ilişkin tutumları ve yüksek güdülenmeleri ile dersteki başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Songün (1999: 64), sınıfta etkin olmak isteyen bir öğretmenin, öğrencilerinin bilişsel gelişimlerinin yanında duygu ve heyecanlarına önem vermesi gerektiğini ileri sürmektedir (Aydoslu, 2005: 3,4,5,6).

Duyuşsal alan çeşitli boyutlardan oluşmaktadır. Bunlar ilgi, tutum, güdülenmişlik, kaygı, benlik, kişilik, değer yargıları gibi boyutları içermektedir. Bu boyutlar kişinin, yaşamı boyu gerçekleştirdiği yaşantıların ürünüdür. Bu nedenlerden dolayı duyuşsal alan ile ilgili davranışlar yalnız okul sistemi içinde oluşmayabilir. Ancak, okulda bu alanla ilgili istendik

davranışların kişiye kazandırılması gerekmektedir. (Sönmez, 2001: 81). Öğrenmeye, öğretmene, okula, öğrenilecek hedef dile karşı geliştirilen tutumlar ve motivasyon yabancı dil öğrenimindeki başarıyı etkiler (McDonough ve Shaw, 1998: 8). Krashen ikinci dil ediniminde üç tür duyuşsal değişkenin bulunduğunu ifade ederek, bu üç değişkenin motivasyon, güven ve kaygı olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre yüksek motivasyona sahip öğrenciler genellikle daha iyi öğrenirler. Kendine güveni olanlar daha çok başarılı olurlar ve düşük düzeydeki kaygı ikinci dil edinimi daha kolay sağlar (Richards ve Rodgers, 1997: 133; Gömleksiz, 2003:218). Yabancı dil öğretiminde bireyin özellikleri etkin rol oynamaktadır. Dil öğretme hedefinin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesinde bireylerin İngilizceye yönelik tutumlarının ne yönde ve ne düzeyde olduğunun bilinmesi önemlidir. Çünkü bireylerin söz konusu durum veya nesneye ilişkin tutumları onların davranışlarını ve dil öğretimini etkilemektedir (Andres, 2002; Hancı Yanar, 2008:1).

Bu araştırma ile üniversite öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, öğretim türü, mezun oldukları lise türü, yaşları ve üniversite öncesi İngilizce dersi alma değişkenlerine göre belirlenmesi ve sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştir ilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın amacı, Bingöl Üniversitesi'nin farklı bölümlerinin birinci sınıflarında öğrenim görmekte olan ve zorunlu olarak İngilizce dersi alan öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları boyutlar temelinde ne düzeydedir?

2. Öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri bölüm, cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise türü ve üniversite öncesi İngilizce dersi alma değişkenlerine göre değişmekte midir?
3. Öğrencilerin demografik özellikleri nedir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 2009:77). Çalışmada zorunlu İngilizce dersi alan üniversite öğrencilerinin bu derse yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Türkiye'de üniversite düzeyinde verilen yabancı dil öğretimi hakkında yapılan bu çalışmada öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, geçerlilik ve güvenirliği ölçülmüş bir tutum ölçeğiyle ölçülmüştür.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2012-2013 eğitim- öğretim yılında Bingöl Üniversitesi'nde farklı bölümlerin birinci sınıflarında okuyan toplam 2428 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemi ise, seçkisiz örneklem alma yöntemiyle seçilen 239 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler yabancı dil dersini birinci sınıfta aldıkları için örneklem birinci sınıflardan seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada, Gömleksiz (2003) tarafından geliştirilen 5'li likert tipi İngilizce dersine yönelik duyuşsal alana ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama aracının yapı geçerliğini test etmek amacıyla öncelikle açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı Faktör Analizi, araştırmacının ölçme aracının ölçtüğü faktörlerin sayısı hakkında bir bilgisinin olmadığı, belli bir hipotezi sınamak yerine, ölçme aracıyla ölçülen

faktörlerin doğası hakkında bir bilgi edinmeye çalıştığı inceleme türüdür (Tabachnick ve Fidell, 2001). Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), değişken azaltma ve anlamlı kavramsal yapılara ulaşmayı amaçlayan, uygulamada en yaygın olarak kullanılan, göreli olarak yorumlanması kolay olan ve faktör analizi içinde yer alan çok değişkenli bir istatistik olduğu için tercih edilmiştir (Büyüköztürk, 2009:117).

Gömleksiz (2003) tarafından geliştirilen duyuşsal alan tutum ölçeği tek boyutlu olmasına rağmen, ölçek kendi içerisinde bir bütünlük oluşturmak amacıyla çeşitli alt boyutlara ayrılmıştır. Bu alt başlıklar öğretmen, güven, kullanışlık ve ilgidir. Her bir alt boyuta ait olumlu ve olumsuz tutum maddeleri bulunmaktadır. Açımlayıcı faktör analizi öncesinde verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu (Kaiser Mayer Olkin=,936, Bartlett's Test of Sphericity/χ^2=8517.9421, p=,000, Alpha=,959) belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin dört faktörlü olduğu belirlenmiştir. Bu alt boyutlar şunlardır: "ilgi" alt boyutunda (21 madde), "güven" alt boyutunda (18 madde), "kullanışlılık" alt boyutunda (10 madde) ve "öğretmen" alt boyutunda ise (7 madde) olmak üzere toplam 56 tutum maddesi yer almıştır. Bu maddelere verilen cevaplar ise 5'li likert tipinde olup olumludan olumsuza doğru "kesinlikle katılıyorum/5", "katılıyorum/4", "kısmen katılıyorum/3", "katılmıyorum/2" ve "hiç katılmıyorum/1" biçiminde sıralanmış ve öğrencilerden, İngilizce dersine yönelik duyuşsal özelliklerine ilişkin, bu görüşler arasında kendilerine en uygun olan birini seçmeleri istenmiştir. Dört faktörlü yapıyı ölçen toplam varyansın 50,594 olduğu görülmüştür.

Ölçeğin 56 maddelik halinin açımlayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. Duyuşsal Alan Tutum Ölçeğinin Faktör Yapısı ve Madde Faktör Yükleri

Madde No	Faktörler ve Faktörlerin Madde Yükleri			
İngilizce Duyuşsal Alan Tutum Ölçeği Maddeleri	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**
1.İngilizce dersi zorunlu olmasa dersi almam.	,411			
5. İngilizceyi önemli bir ders olarak görüyorum.	,571			
7. İngilizce dersine girmekten zevk almam.	,456			
12. İngilizce dersine çalışmak hoşuma gider.	,353			
17.Yabancı bir dili anlama insanın dünyayı daha iyi anlamasına katkıda bulunur.	,540			
18. İngilizce dersi sıkıcı bir derstir.	,460			
21.İngilizcenin konuşulduğu bir ülkede bir süre çalışmak isterim.	,578			
24. İngilizce öğrenmeyi çok istiyorum.	,670			
26. İngilizce dersini seviyorum.	,533			
28. İngilizceyi öğreneceğime eminim.	,481			
29. Yeni bir dil öğrenmek için çaba göstermeye değer.	,733			
32. İngilizce ile ilgili grup çalışmalarında bulunmaktan zevk alırım.	,387			
37. Kütüphanede bulunan İngilizce ile ilgili kitaplar ilgimi çeker.	,734			
39. İngilizcede ilerlemek geleceğim için önemli değildir.	,453			
42. Boş zamanlarımda İngilizce ile ilgilenmek hoşuma gider.	,708			
43. İngilizce öğretmeni olmak isterim.	,607			
48. İngilizce önemli ve gerekli bir derstir.	,661			
50. İngilizce ile ilgili tartışmaların yapıldığı ortamlarda bulunmaktan zevk alırım.	,698			
51. İngilizce çalışırken kendi kendimi motive edebiliyorum.	,636			
52. İngilizce dersinde kendimi derse veremiyorum.	,700			
54. İngilizce bana kolay gelir.	,607			
2.İngilizcede öğrendiğim her yeni konu kendime güveni artırıyor.		,467		
4.İngilizceyi iyi yapabileceğimi biliyorum.		,426		
6.Sınıfta İngilizce konuşmaktan çekinmem.		,442		
10.İngilizce ile ilgili soruları çözdüğümde kendime güven duyuyorum.		,494		
11.İngilizce dersinde iyi değilim.		,555		
13.Konuşma esnasında yaptığım hatalardan pes etmem.		,420		
14.Konular ilerledikçe kendime güveni kaybediyorum.		,605		
22.Öğretmen sınıfta soru sorunca heyecanlanırım.		,356		
23.Konuşma esnasında yaptığım hatalar beni olumsuz yönde etkiler.		,478		
33.Ders esnasında verilen alıştırmaları tek başıma		,607		

zevkle yaparım.				
34.Daha zor İngilizceyi başaracağımı sanıyorum.	,638			
35.İngilizce dersinden iyi notlar alabilirim.	,451			
36.İngilizcede daha ileri düzeydeki çalışmaları yapabilirim.	,602			
41.İngilizceyi düzgün konuşabileceğime inanıyorum.	,682			
45.Uğraştığım çoğu konuyu başarıyorum ama İngilizceyi başaramıyorum.	,585			
46.Hata yapmaktan korktuğum için sınıfta İngilizce konuşmaktan çekinirim.	,607			
53.İngilizce sınavından önce korku ve heyecan duyarım.	,587			
3.İngilizceyi öğrenme hayatımı kazanmada bana yardım edecektir.		,450		
19.İngilizcenin iki, üç ve dördüncü sınıflarda da okutulmasını isterim.		,530		
20.Gelecekteki çalışmalarımda İngilizceye ihtiyaç duyacağım.		,750		
27.İngilizce hayatımdaki işlerde benim için önemli olmayacak.		,567		
30.İngilizce için çaba göstermeye değer.		,752		
31.Bir üniversite öğrencisi için yabancı bir dil öğrenmek önemlidir.		,683		
40.Bir yetişkin olarak İngilizceyi birçok yerde kullanacağım.		,583		
44.İngilizce ile uğraşmanın zaman kaybı olduğunu düşünüyorum.		,453		
49.İngilizce dersini almak benim için bir zaman kaybıdır.		,599		
55.Yapmam gereken işlerle karşılaştırdığımda İngilizce öğrenme çok zamanımı alır.		,569		
8.Öğretmenim benim İngilizcede başarılı olabileceğimi düşünmektedir.				,612
9.İngilizce öğretmenimle İngilizce konuşmak isterim.				,506
15.İngilizce öğretmenim İngilizcede daha iyiye gittiğimi hissettirmektedir.				,696
16.Öğretmenim daha çok İngilizce çalışmam için beni cesaretlendirmektedir.				,674
25.Öğretmenim yapabileceğim bütün İngilizce konularını öğrenmemi istiyor.				,535
47.İngilizce öğretmenimin sempatik olduğunu düşünüyorum.				,422
56.Öğretmenim benim derste aktif olmamı sağlamaktadır.				,670
Faktör Özdeğerleri	20,239	3,324	2,762	2,008
Açıklanan Varyans	36,141	5,936	4,93	3,58

			2	6
Toplam Açıklanan Varyans %	36,141	42,077	47,008	50,594
KMO Yeterlilik Ölçütü		,936		
Bartlett's Testi		X^2=8517.9421; sd=1540; p=,000		
Faktörlerin Cronbach's Alpha Katsayısı	,876	,844	,865	,819
Tüm Değişkenlerin Cronbach's Alpha Katsayısı		,950		

2.4. Verilerin Analizi

Bu ölçekle elde edilen veriler analiz programıyla analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, vb. betimsel istatistik tekniklerinin yanı sıra, katılımcıların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Ölçekten elde edilen verilerin cinsiyet, bölüm, yaş ve mezun oldukları lise türü değişkenlerine göre karşılaştırılmasında öncelikle normal dağılıma uygunluk testi (Levene Testi) yapılmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Cinsiyet ve yaş değişkenine göre dağılımın normal olduğu (homojen olduğu) durumlarda bağımsız gruplar t testi, normal olmadığı durumlarda ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Bölüm ve mezun oldukları lise türü değişkenlerine göre yapılan karşılaştırmalarda da normal dağılımın uygunluk testi sonucuna göre dağılımın normal olduğu durumlarda tek yönlü Varyans Analizi (One-way ANOVA), olmadığı durumlarda ise Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemine ilişkin demografik özellikler incelendiğinde, İngilizce dersini alan öğrencilerin %51,9'u erkek (124 kişi) %48,1'i (115 kişi) de kadındır. Öğrencilerin %73,6'sının yaş aralığı 17-21 iken (176 kişi), %26,4'ünün de 22-26'dır (63 kişi). Öğrencilerin %70,7'si genel lise mezunu (169 kişi), %15,1'i Anadolu lisesi mezunu (36 kişi)

%2,1'i fen lisesi mezunu iken (5 kişi), %12,1'de (29 kişi) mesleki ve teknik lise mezunudur. Bölüm değişkeni açısından bakıldığında ise öğrencilerin %19,2'sinin (19 kişi) tıbbi dökümantasyon bölümünde, %16,7'sinin (40 kişi) felsefe, %13,0'ünün (31 kişi) işletme, %10,9'unun (26 kişi) Türk dili ve edebiyatı, %10,0'unun (24 kişi) halkla ilişkiler, %9,6'sının (23 kişi) inşaat mühendisliği, %7,5'inin (18 kişi) tarla bitkileri, %6,7'sinin (16 kişi) sosyal hizmetler ve %6,3'ünün de (15 kişi) yaşlı bakımı bölümlerinde okudukları görülmektedir. Öğrencilerin %85,8'inin (205 kişi) üniversite öncesinde İngilizce dersi aldığı, %14,2'sinin ise (34 kişi) almadığı belirlenmiştir.

3.Bulgular

Araştırmanın birinci sorusuna cevap bulabilmek amacıyla, katılımcıların DATÖ'nün (duyuşsal alan tutum ölçeği) boyutlarından almış oldukları puan ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumlarının ölçeğin bütün boyutlarına ait istatistiki sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2. Duyuşsal Alan Tutum Ölçeğinin Boyutlarına Ait İstatistikler

Boyutlar	$\bar{X}$	**SS**
1. İlgi	2,68	,73
2. Güven	2,80	,70
3. Kullanışlılık	2,18	,89
4. Öğretmen	2,59	,91
5. Ölçeğin Tamamı	2,62	,69

İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumları; "ilgi" ($\bar{X}$=2,68), ve "güven" ($\bar{X}$=2,80) alt boyutları ile "ölçeğin tamamında" ($\bar{X}$=2,62) kısmen katılıyorum

düzeyinde iken, "kullanışlılık" ($\bar{x}$=2,18) ve "öğretmen" ($\bar{x}$=2,59) alt boyutlarında ise "katılmıyorum" düzeyindedir.

İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin olarak öğrencilerin tutum puanlarının ortalamaları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Duyuşsal Alan Tutum Ölçeğine İlişkin Boyutların Maddelerine Ait İstatistikler

A. İlgi	$\bar{x}$	**SS**
1.İngilizce dersi zorunlu olmasa dersi almam.	3,41	1,54
2. İngilizceyi önemli bir ders olarak görüyorum.	2,36	1,39
3. İngilizce dersine girmekten zevk almam.	3,48	1,49
4. İngilizce dersine çalışmak hoşuma gider.	2,64	1,38
5.Yabancı bir dili anlama insanın dünyayı daha iyi anlamasına katkıda bulunur.	2,00	1,26
6. İngilizce dersi sıkıcı bir derstir.	2,36	1,43
7.İngilizcenin konuşulduğu bir ülkede bir süre çalışmak isterim.	2,18	1,42
8. İngilizce öğrenmeyi çok istiyorum.	1,84	1,31
9. İngilizce dersini seviyorum.	2,48	1,42
10. İngilizceyi öğreneceğime eminim.	2,41	1,30
11. Yeni bir dil öğrenmek için çaba göstermeye değer.	1,92	1,23
12. İngilizce ile ilgili grup çalışmalarında bulunmaktan zevk alırım.	2,62	1,41
13. Kütüphanede bulunan İngilizce ile ilgili kitaplar ilgimi çeker.	3,48	1,27
14. İngilizcede ilerlemek geleceğim için önemli değildir.	2,12	1,45
15. Boş zamanlarımda İngilizce ile ilgilenmek hoşuma gider.	3,10	1,32
16. İngilizce öğretmeni olmak isterim.	3,63	1,28
17. İngilizce önemli ve gerekli bir derstir.	2,20	1,45
18. İngilizce ile ilgili tartışmaların yapıldığı ortamlarda bulunmaktan zevk alırım.	3,16	1,31
19. İngilizce çalışırken kendi kendimi motive edebiliyorum.	2,94	1,34
20. İngilizce dersinde kendimi derse veremiyorum.	2,74	1,45

21. İngilizce bana kolay gelir.	3,29	1,32
B. Güven	$\bar{X}$	**SS**
1.İngilizcede öğrendiğim her yeni konu kendime güveni artırıyor.	2,53	1,34
2.İngilizceyi iyi yapabileceğimi biliyorum.	2,65	1,29
3.Sınıfta İngilizce konuşmaktan çekinmem.	2,86	1,32
4.İngilizce ile ilgili soruları çözdüğümde kendime güven duyuyorum.	2,40	1,34
5.İngilizce dersinde iyi değilim.	2,94	1,36
6.Konuşma esnasında yaptığım hatalardan pes etmem.	2,68	1,28
7.Konular ilerledikçe kendime güveni kaybediyorum.	2,70	1,35
8.Öğretmen sınıfta soru sorunca heyecanlanırım.	3,27	1,37
9.Konuşma esnasında yaptığım hatalar beni olumsuz yönde etkiler.	3,01	1,37
10.Ders esnasında verilen alıştırmaları tek başıma zevkle yaparım.	2,91	1,33
11.Daha zor İngilizceyi başaracağımı sanıyorum.	3,04	1,33
12.İngilizce dersinden iyi notlar alabilirim.	2,47	1,22
13.İngilizcede daha ileri düzeydeki çalışmaları yapabilirim.	2,97	1,31
14.İngilizceyi düzgün konuşabileceğime inanıyorum.	2,98	1,35
15.Uğraştığım çoğu konuyu başarıyorum ama İngilizceyi başaramıyorum.	2,77	1,45
16.Hata yapmaktan korktuğum için sınıfta İngilizce konuşmaktan çekinirim.	2,31	1,41
17.İngilizce sınavından önce korku ve heyecan duyarım.	2,74	1,45
18.İngilizcede öğrendiğim her yeni konu kendime güveni artırıyor.	3,16	1,42
C. Kullanışlılık	$\bar{X}$	SS
1.İngilizceyi öğrenme hayatımı kazanmada bana yardım edecektir.	2,23	1,32
2.İngilizcenin iki, üç ve dördüncü sınıflarda da okutulmasını isterim.	2,64	1,55
3.Gelecekteki çalışmalarımda İngilizceye ihtiyaç duyacağım.	1,87	1,28
4.İngilizce hayatımdaki işlerde benim için önemli olmayacak.	2,00	1,39
5.İngilizce için çaba göstermeye değer.	2,10	1,30
6.Bir üniversite öğrencisi için yabancı bir dil öğrenmek önemlidir.	1,75	1,14
7.Bir yetişkin olarak İngilizceyi birçok yerde kullanacağım.	2,33	1,33
8.İngilizce ile uğraşmanın zaman kaybı olduğunu düşünüyorum.	2,01	1,27

9.İngilizce dersini almak benim için bir zaman kaybıdır.	1,94	1,31
10.Yapmam gereken işlerle karşılaştırdığımda İngilizce öğrenme çok zamanımı alır.	2,92	1,41
D. Öğretmen	$\bar{X}$	**SS**
1.Öğretmenim benim İngilizcede başarılı olabileceğimi düşünmektedir.	2,71	1,28
2.İngilizce öğretmenimle İngilizce konuşmak isterim.	2,61	1,32
3.İngilizce öğretmenim İngilizcede daha iyiye gittiğimi hissettirmektedir.	2,93	1,27
4.Öğretmenim daha çok İngilizce çalışmam için beni cesaretlendirmektedir.	2,80	1,30
5.Öğretmenim yapabileceğim bütün İngilizce konularını öğrenmemi istiyor.	2,25	1,22
6.İngilizce öğretmenimin sempatik olduğunu düşünüyorum.	2,31	1,39
7.Öğretmenim benim derste aktif olmamı sağlamaktadır.	2,55	1,38
E. Ölçeğin Tamamı	2,62	,69

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin; "*ilgi*" alt boyutundaki maddelere ilişkin tutumlarının ortalama değerleri incelendiğinde; 1, 3, 13, ve 16. maddelere ilişkin tutumlarının "*katılıyorum*", 4, 12, 15, 18, 19, 20 ve 21. maddelere ilişkin tutumlarının, "*kısmen katılıyorum*" ve 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14 ve 17. maddelere ilişkin tutumlarının ise "katılmıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin; "güven" alt boyutundaki maddelere ilişkin tutumlarının ortalama değerleri incelendiğinde; 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17 ve 18. maddelere ilişkin tutumlarının, "*kısmen katılıyorum*" ve 1, 4, 12 ve 16. maddelere ilişkin tutumlarının ise "katılmıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin; "kullanışlılık" alt boyutundaki maddelere ilişkin tutumlarının ortalama değerleri incelendiğinde;1, 3, 4, 5, 7, 8 ve 9. maddelere ilişkin tutumlarının, "katılmıyorum", 6. maddeye ilişkin tutumlarının "hiç katılmıyorum" ve 2 ve

10. maddelere ilişkin tutumlarının ise "*kısmen katılıyorum*" düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin; "öğretmen" alt boyutundaki maddelere ilişkin tutumlarının ortalama değerleri incelendiğinde; 5, 6 ve 7. maddelere ilişkin tutumlarının, "katılmıyorum" ve 1, 2, 3 ve 4. maddelere ilişkin tutumlarının ise "*kısmen katılıyorum*" düzeyinde olduğu görülmektedir. Ölçeğin tamamında ise öğrencilerin tutumlarının "kısmen katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir.

İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumları cinsiyet değişkenine göre bağımsız gruplar t testi ile karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 4'da verilmiştir.

Tablo 4. İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t- Testi Sonuçları

BOYUTLAR	**Cinsiyet**	**N=239**	$\bar{X}$	**Levene**	**p**	**t**	**P**
1. İlgi	Kadın	115	2,63	,019	,890	-1,100	,273
	Erkek	124	2,73				
2. Güven	Kadın	115	2,74	,314	,576	-1,208	,228
	Erkek	124	2,85				
3. Kullanışlılık	Kadın	115	2,01	3,743	,054	-2,818	,005*
	Erkek	124	2,33				
4. Öğretmen	Kadın	115	2,64	1,532	,217	,704	,482
	Erkek	124	2,55				
5. Ölçeğin Tamamı	Kadın	115	2,56	,077	,781	-1,355	,177
	Erkek	124	2,68				

Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumları cinsiyet değişkenine göre kullanışlılık alt boyutunda ($t_{(237)}$=-2,818,p<.05) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu alt boyutta

erkek öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanları ($\bar{X}$ = 2,33), kadın öğrencilere ($\bar{X}$ =2,01) göre daha olumludur. Bu bulgu, İngilizce dersine yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda erkek öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanları yüksektir. Öğretmen alt boyutunda ise kadın öğrencilerin tutum puanları daha yüksektir.

Tablo 5. İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumlarının Yaş Değişkenine Göre t- Testi Sonuçları

BOYUTLAR	**Yaş**	**N=239**	$\bar{X}$	**Levene**	**p**	**t**	**p**
1. İlgi	17-21	176	2,66	,000	,997	-,955	,342
	22-26	63	2,76				
2. Güven	17-21	176	2,77	,058	,810	-1,102	,273
	22-26	63	2,88				
3. Kullanışlılık	17-21	176	2,15	1,467	,227	-,801	,425
	22-26	63	2,26				
4. Öğretmen	17-21	176	2,59	,409	,523	,025	,980
	22-26	63	2,59				
5. Ölçeğin	17-21	176	2,59	,182	,670	-,908	,366
Tamamı	22-26	63	2,69				

Tablo 5'de görüldüğü gibi, yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda yaş değişkenine göre, öğrencilerin tutum puanlarının ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür. Levene testi sonucunda öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının yaş değişkenine göre, normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında araştırılan bir diğer durum, İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığıdır. Bu duruma yönelik olarak yapılan tek yönlü Varyans analizi ve Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının Bölüm Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Bölüm	**n=239**						
İlgi Alt Boyutu	**n**	$\overline{X}$	**Varyans Kay.**	**Kar. Top.**	**sd**	**Kar. Ort.**	**F p**
1.Tarla	18	2,40	G.arası	31,577	8	3,94	9,274
2.Yaşlı	15	2,70	G. İçi	97,892	230	,426	,000
3.İşletme	31	2,48	Toplam	129,468	238		
4.Sosyal Hiz.	16	2,30	KWH:33,316 P=0,000				
5.Halkla İlişkiler	24	2,55	Levene: (F= 2,672 p= ,008*)				
6.Tıbbi Doküman	46	3,38	LSD:6-1,2,3,4,5,7,8;8-7,4				
7.İnşaat Müh.	23	2,39					
8.Felsefe	40	2,74					
9.T. Dili ve Ede.	26	2,43					
Güven Alt Boyutu							
Tarla Bitkileri	18	2,68	G.arası	20,976	8	2,62	6,097
Yaşlı Bakımı	15	3,10	G. İçi	98,918	230	,430	,000
İşletme	31	2,55	Toplam	119,89	238		
Sosyal Hiz.	16	2,32	Levene: (F= ,516 p= ,844)				
Halkla İlişkiler	24	2,61	LSD: 6-1,3,4,5,7,8,9; 2-3,4,5,7,9;8-3,4				
Tıbbi	46	3,29					
İnşaat Müh.	23	2,56					
Felsefe	40	2,89					
T. Dili ve Ede.	26	2,68					
Kullanışlılık Alt Boyutu							
Tarla Bitkileri	18	1,87	G.arası	57,878	8	7,23	12,405
Yaşlı Bakımı	15	2,30	G. İçi	134,13	230	,583	,000
İşletme	31	1,90	Toplam	192,01	238		
Sosyal Hiz.	16	1,78	KWH:35,636 P=0,000				
Halkla İlişkiler	24	2,00	Levene: (F= 2,208 p= ,028*)				
Tıbbi	46	3,14	LSD:6-1,2,3,4,5,7,8,9;9-2,8				
İnşaat Müh.	23	1,90					
Felsefe	40	2,13					
T. Dili ve Ede.	26	1,69					

Öğretmen Alt Boyutu							
Tarla Bitkileri	18	2,19	G.arası	54,555	8	6,81	10,979
Yaşlı Bakımı	15	2,43	G. İçi	142,856	230	,621	,000
İşletme	31	2,18	Toplam	197,411	238		
Sosyal Hiz.	16	2,18	Levene: (F= 1,292 p= ,249)				
Halkla İlişkiler	24	2,39					
Tıbbi	46	3,42	LSD: 6-1,2,3,4,5,7,8,9; 8-1,2,3,4,5,7,9				
İnşaat Müh.	23	2,15					
Felsefe	40	2,92					
T. Dili ve Ede.	26	2,33					
Ölçeğinin Tamamı							
Tarla Bitkileri	18	2,37	G.arası	23,807	8	2,976	7,391
Yaşlı Bakımı	15	2,72	G. İçi	92,613	230	,403	,000
İşletme	31	2,36	Toplam	116,420	238		
Sosyal Hiz.	16	2,20	Levene: F= 1,919 p= ,058)				
Halkla İlişkiler	24	2,45					
Tıbbi Doküman	46	2,78	LSD: 6-1,3,4;7-1,3,4;4-2,9				
İnşaat Müh.	23	3,43					
Felsefe	40	2,49					
T. Dili ve Ede.	26	2,66					

Tabloda 6'da görüldüğü gibi, İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının bölüm değişkenine, göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda; "ilgi" ve "kullanışlılık" alt boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutlarla ilgili öğrencilerin tutum puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında aynı boyutların grupları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann- Whitney U testi yapılmış ve bazı

grupların puanlarının birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmüştür. Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir. LSD testine göre de, ilgi alt boyutunda Tıbbi dökümantasyon bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının, Tarla Bitkileri, Yaşlı Bakımı, İşletme, Sosyal Hizmetler, Halkla İlişkiler, İnşaat Mühendisliği ve Felsefe bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Tıbbi Dökümantasyon bölümünde okuyan öğrencilerin İngilizce dersine karşı daha olumlu tutum içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. Bunun nedeni daha önceden İngilizce dersini almaları ve/veya okudukları bölüme karşı daha ilgili olmaları olabilir. Güven alt boyutunda, Tıbbi dökümantasyon bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Tarla Bitkileri, İşletme, Sosyal Hizmetler, Halkla İlişkiler, İnşaat Mühendisliği, Felsefe ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksektir. Kullanışlılık alt boyutunda, Tıbbi dökümantasyon bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Tarla Bitkileri, Yaşlı Bakımı, İşletme, Sosyal Hizmetler, Halkla İlişkiler, İnşaat Mühendisliği, Felsefe ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksektir. Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Yaşlı Bakımı ve Felsefe bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksektir. Öğretmen alt boyutunda, Tıbbi dökümantasyon bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Tarla Bitkileri, Yaşlı Bakımı, İşletme, Sosyal Hizmetler, Halkla İlişkiler, İnşaat Mühendisliği, Felsefe ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksektir. Felsefe bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Tarla Bitkileri, Yaşlı Bakımı, İşletme, Sosyal Hizmetler, Halkla İlişkiler, İnşaat Mühendisliği ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin tutum

puanlarından yüksektir. Ölçeğin tamamında ise, Tıbbi dökümantasyon ve İnşaat bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Tarla Bitkileri, İşletme ve Sosyal Hizmetler bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından yüksektir. Bu bölümlerdeki öğrenciler İngilizce dersine karşı daha olumlu tutum içerisindedirler. Sosyal Hizmetler bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanları, Yaşlı Bakımı ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin tutum puanlarından düşüktür. Bu bölümdeki öğrencilerin İngilizce dersine yönelik ilgi, güven, kullanışlılık ve öğretmen alt boyutlarına yönelik tutumları daha olumsuzdur.

Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann- Whitney U testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. İlgi ve Kullanışlılık Boyutlarında Gruplara Göre U Testi Sonuçları

	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
İlgi	Tarla Bit.	18	25,06	451.00	280.000	.045
	Tıbbi Dök.	46	35,41	1629.00		
	Tarla Bit.	18	13,19	237.50	66.500	.000
	İnşaat Müh.	23	27,11	623.50		
	Tarla Bit.	18	17,56	316.00	145.000	.033
	Türk D.ve Ede.	26	25,92	674.00		
	Yaşlı Bakımı	15	13,43	201.50	81.500	.007
	İnşaat Müh.	23	23,46	539.50		
	İşletme	31	32,42	1005.00	509.000	.034
	Tıbbi Dök.	46	43,43	1998.00		
	İşletme	31	20.16	625.00	129.00	.000
	İnşaat Müh.	23	37.39	860.00		
	Sosyal Hiz.	16	22.19	355.00	219.000	.016
	Tıbbi Dök.	46	34.74	1598.00		
	Sosyal Hiz.	16	11.62	186.00	50.00	.000
	İnşaat Müh.	23	25.83	594.00		
	Sosyal Hiz.	16	15.22	243.50	107.500	.009
	Türk D.ve Ede.	26	25.37	659.50		
	Halkla İliş.	24	16.94	406.50	106.500	.000
	İnşaat Müh.	23	31.37	721.50		

	Tıbbi Dök.	46	29.57	1360.00	279.000	.001
	İnşaat Müh.	23	45.87	1055.00		
	İnşaat Müh.	23	44.50	1023.50	172.500	.000
	Felsefe	40	24.81	992.50		
	İnşaat Müh.	23	31.89	733.50	140.500	.001
	Türk D.ve Ede.	26	18.90	491.50		
Kullanışlılık	Tarla Bit.	18	12.33	222.00	51.000	.000
	İnşaat Müh.	23	27.78	639.00		
	Yaşlı Bakımı	15	13.33	200.00	80.00	.006
	İnşaat Müh.	23	23.52	541.00		
	İşletme	31	19.15	593.50	97.500	.000
	İnşaat Müh.	23	38.76	891.50		
	Sosyal Hiz.	16	10.62	170.00	34.000	.000
	İnşaat Müh.	23	26.52	610.00		
	Halkla İliş.	24	16.00	384.00	84.000	.000
	İnşaat Müh.	23	32.35	744.00		
	Tıbbi Dök.	46	29.09	1338.00	257.00	.001
	İnşaat Müh.	23	46.83	1077.00		
	İnşaat Müh.	23	46.28	1064.50	131.50	.000
	Felsefe	40	23.79	951.50		
	İnşaat Müh.	23	33.80	777.50	96.500	.000
	Türk D.ve Ede.	26	17.21	447.50		

Sıra ortalamaları dikkate alındığında, ilgi alt boyutunda Tıbbi Dökümantasyon, İnşaat Mühendisliği ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının, diğer bölümlerdeki öğrencilerin tutum puanlarına göre, kullanışlılık alt boyutunda ise, İnşaat Mühendisliği bölümü öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının, diğer bölümlerdeki öğrencilerin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8. İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutumlarının Üniversite Öncesi İngilizce Dersi Alıp-Almadığı Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Yaş	N=239	$\bar{X}$	Levene	p	t	p
1. İlgi	Evet	205	2,71	2,596	,108	1,653	,105
	Hayır	34	2,51				
2. Güven	Evet	205	2,80	3,697	,056	,292	,771
	Hayır	34	2,77				
3. Kullanışlılık	Evet	205	2,23	3,440	,065	1,998	,047*
	Hayır	34	1,90				
4. Öğretmen	Evet	205	2,62	4,515	,035*	1,116	,270
	Hayır	34	2,45				
5. Ölçeğin Tamamı	Evet	205	2,64	3,529	,062	1,474	,147
	Hayır	34	2,48				

Tablo 8'de görüldüğü gibi, yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanları, kullanışlılık alt boyutunda üniversite öncesi ingilizce dersi alıp almama değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu alt boyutta üniversite öncesi İngilizce dersi alan öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanlarının üniversite öncesi İngilizce dersi almayan öğrencilere göre yüksek olduğu görülmektedir. Levene testi sonucunda öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum puanlarının öğretmen alt boyutunda üniversite öncesi İngilizce dersi alıp almama değişkenine göre, normallik varsayımını karşılamadığı görülmüştür. Elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla öğretmen alt boyutunda Mann Whitney-U Testi yapılmış, bu test sonucuna göre, öğretmen alt boyutunda tutum puanlarının farklılık göstermediği görülmüştür.

İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının lise türü değişkenine göre karşılaştırılmasında gruplardaki kişi sayısının birbirinden oldukça farklı olması nedeniyle tek yönlü varyans analizi yerine Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Bu analizlerin sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. İngilizce Dersine Yönelik Duyuşsal Alan Tutum Ölçeğine İlişkin Öğrencilerin Tutum Puanlarının Lise Türü Değişkenine Göre Kruskall Wallis H Sonuçları

İlgi Alt Boyutu	n	$\overline{X}$	X^2	p	Sıralar Ort.
1.Genel Lise	169	2,66	2,115	,549	118,18
2.Anadolu Lisesi	36	2,69			117,93
3.Fen Lisesi	5	2,43			101,70
4.Mesleki ve Teknik Lise	29	2,84			136,31
Güven Alt Boyutu					
1.Genel Lise	169	2,79	1,367	,713	119,23
2.Anadolu Lisesi	36	2,77			113,03
3.Fen Lisesi	5	2,80			122,70
4.Mesleki ve Teknik Lise	29	2,89			132,66
Kullanışlılık Alt Boyutu					
1.Genel Lise	169	2,14	4,957	,175	117,13
2.Anadolu Lisesi	36	2,26			121,43
3.Fen Lisesi	5	1,68			79,50
4.Mesleki ve Teknik Lise	29	2,40			141,95
Öğretmen Alt Boyutu					
1.Genel Lise	169	2,49	6,302	,098	113,08
2.Anadolu Lisesi	36	2,78			130,97
3.Fen Lisesi	5	2,94			143,50
4.Mesleki ve Teknik Lise	29	2,49			142,64
Ölçeğin Tamamı					
1.Genel Lise	169	2,59	2,424	,489	117,41
2.Anadolu Lisesi	36	2,65			118,21
3.Fen Lisesi	5	2,48			112,50
4.Mesleki ve Teknik Lise	29	2,78			138,62

Tablodaki analiz sonuçlarına göre, İngilizce dersine yönelik duyuşsal alan tutum ölçeğine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının lise türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında ilgi, güven, kullanışlılık alt boyutlarında ve ölçeğin tamamında İngilizce dersine karşı en yüksek mesleki ve teknik liselerden mezun olanların sahip olduğu görülmektedir. Öğretmen alt boyutunda ise, İngilizce dersine karşı en yüksek Fen lisesi mezunlarının sahip olduğu görülmektedir.

4. Tartışma ve Öneriler

Gürel (1986), öğrencilerin akademik benlik tasarıları ve tutumları ile İngilizce öğrenme başarıları arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve derse yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Selçuk (1997)'un yapmış olduğu araştırma sonucu ise öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları, cinsiyete ve ekonomik düzeye göre farklılaşmaktadır. Gardner ve Lambert (1972), tutum ile dil öğrenimi arasındaki ilişki üzerine çeşitli araştırmalar yapmışlar ve tutumu, ikinci dil ya da yabancı dil öğreniminde güdülenmeyi sağlayan bir unsur olarak tanımlamışlardır (Aydoslu, 2005). Küçüksüleymanoğlu (1997), araştırması sonucunda bazı kişilik özelliklerinin öğrencilerin İngilizce'ye karşı tutumlarını etkilediğini saptamıştır. Bu durum öğrencilerin İngilizce dersine yönelik ilgi ve isteğini artırma açısından önem taşımaktadır. Çakıcı (2001)'nın üniversite I. sınıf öğrencilerinin ortak zorunlu ders kapsamında yer alan İngilizce dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacı ile yaptığı araştırmada öğrencilerin tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, mezun oldukları lise türlerine göre ise farklılık gösterdiği saptanmıştır. Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin İngilizce dersine yönelik

tutumları olumsuz iken Devlet Lisesi mezunu öğrenciler ise İngilizce dersine en olumlu tutumu sergilemektedirler. Yazar tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de Mesleki ve teknik lise mezunlarının İngilizce dersine yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur. Sonuçlar benzerlik göstermemektedir. İnal, Evin ve Saracaloğlu (2005) "The Relation Between Students' Attitudes Toward Foreign Language and Foreign Language Achievement" isimli araştırmalarında tutum ve akademik basarı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen bulgular, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermiştir. Normal lise öğrencilerinin, Anadolu Lisesi ve Özel Okul öğrencilerine göre daha olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Cebeci (2006) "Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin İngilizce dersine Yönelik Tutumları" adlı çalışmasından elde edilen bulgular, genel anlamda İngilizce dersine yönelik olumlu tutumlara sahip olunduğunu, fakat kız öğrencilerin tutum puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Karahan (2007) "Language Attitudes of Turkish Students Towards the English Language and Its Usage in Turkish Context" isimli araştırmasının sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Narayanan, Rajasekaran Nair ve Iyyappan (2008)'in "Some Factors Affecting English Learning At Tertiarty Level" başlıklı araştırmasının bulguları, kız öğrencilerin erkek öğrencilere daha olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermiştir. Yazar tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de cinsiyet değişkenine göre, kullanışlılık alt boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu alt boyut hariç diğer alt boyutlardaki sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Öğretmen alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda erkek öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanları yüksektir. Öğretmen alt boyutunda ise kadın öğrencilerin tutum

puanları daha yüksektir. Bir alt boyut hariç erkek öğrencilerin tutum puanları kadın öğrencilere göre daha yüksektir. Bu nedenle sonuçlar tam olarak benzerlik göstermemektedir.

Aydoslu (2005) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, öğretmen adaylarının yaklaşık % 11'inin İngilizce dersini gereksiz gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yazar tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de, öğrenciler İngilizce dersine yönelik "kullanışlılık" alt boyutundaki tutum maddelerini katılmıyorum düzeyinde değerlendirmişlerdir. Kız öğrencilerin İngilizce dersine yönelik duyuşsal boyuttaki tutum puanları, erkek öğrencilerin tutum puanlarına göre daha olumludur. Bu bulgu, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik duyuşsal boyuttaki tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Yazar tarafından yapılan araştırmanın sadece kullanışlılık alt boyutundaki sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu alt boyutta erkek öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanları kadın öğrencilere göre daha olumludur. Öğretmen alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda erkek öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum puanları olumlu ve yüksektir. Öğretmen alt boyutunda ise kadın öğrencilerin tutum puanları daha yüksektir. Aydoslu (2005) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, Genel Lise mezunu öğrenciler ile Anadolu Lisesi mezunu öğrenciler, Anadolu Lisesi mezunu öğrenciler ile Meslek Lisesi mezunu öğrenciler arasında İngilizce dersine ilişkin duyuşsal boyutta anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yazar tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de, Mesleki ve Teknik lise mezunlarının İngilizce dersine yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur. Sonuçlar benzerlik göstermemektedir. Mitchell ve Myles (1998) ile Ellis (1994) tarafından yapılan çalışmalar; öğrenci tutumlarının, yabancı dil öğrenmedeki basarı düzeyini ve başarının da öğrenciyi etkilediğini ortaya koymuştur. Buna göre;

öğrencinin yabancı dile ilişkin olumlu tutumu, basarı düzeyini yükseltmekte, ancak olumsuz tutumu da başarısızlığını pekiştirebilmektedir. Tutum ve basarı arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır (Hancı Yanar, 2008:44).

Yang ve Lau (2003) Hong Kong'da ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye ilişkin tutumları üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin ikinci ve üçüncü sınıflarda öğretilen İngilizce derslerinden memnun oldukları ve İngilizce öğrenmeyi önemli buldukları görülmüştür. Bu sonuçlar Yazar tarafından yapılan araştırmada kullanılan, "İngilizcenin iki, üç ve dördüncü sınıflarda da okutulmasını isterim" maddesine verilen cevapla olumlu anlamda benzerlik göstermektedir.

Aydoslu (2005) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, bölümler farklılık göstermekle beraber, öğrencilerin İngilizce dersine ilişkin duygu/tutum puanları, öğrenim gördükleri anabilim ve ana sanat dallarına göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Yazar tarafından yapılan çalışmada ise yine bölümler farklılık göstermekle beraber tutum puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Çakıcı (2001) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin ortak zorunlu dersler kapsamındaki İngilizce dersine yönelik tutumları öğrencilerin bölümlerine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Türkçe Öğretmenliği ile Türk Dili Edebiyatı bölümlerinin 1. sınıf öğrencileri, İngilizce dersine karşı tutumları en olumlu olan öğrencilerdir. Diğer taraftan, İzmir Meslek Yüksekokulu' nun Büro Yönetimi ve Sekreterlik bölümü ile Satış Yönetimi bölümü 1. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik tutumları olumsuzdur. Yazar tarafından yapılan çalışmada ise yine bölümler farklılık göstermekle beraber Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki öğrencilerin tutum puanları yüksek bulunmuştur. Bu

sonuç benzerlik göstermektedir. Diğer sonuçlar bölümler değişkenine göre benzerlik göstermemektedir.

5. Öneriler

1. İngilizce öğretmenlerinin öğrencilere tutum oluşturma sürecindeki etkileri araştırılabilir.

2. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlemlenmiştir. Cinsiyet bazında yabancı dile yönelik tutumların oluşmasına sebep olan etkenlerin neler olduğu belirlenebilir.

3. İngilizce dersine karşı tutum puanlarının üniversite bölüm ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklılığın nedenleri araştırılabilir.

Kaynaklar

Aydoslu, U. (2005). *Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Olarak İngilizce Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi* (B.E.F. Örneği) **.**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Şener (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi (4 Baskı). Ankara.

Cebeci, Fatma Bilgin (2006); *"Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin İngilizce Derslerine Yönelik Tutumları,"* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Çakıcı, D. (2001). *Üniversite öğrencilerinin ortak zorunlu dersler kapsamındaki İngilizce dersine yönelik tutumları.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demircan, Ö. (1988). Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil, İstanbul.

Demircan, .(2002). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri, İstanbul.

Ertural, S. (2008). *Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.

Gömleksiz, N. (2003). İngilizce Duyuşsal Alana İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 215-226.

Gürel, H. (1986). Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğrenme Başarısı ile Öğrencilerin Akademik Benlik tasarımları ve Tutumları Arasındaki İlişki, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Hancı Yanar, B. (2008). *Yabancı Dil Hazırlık Eğitimi Alan Ve Almayan Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Yabancı Dil Özyeterlik Algılarının Ve İngilizce Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hengirmen, M. (2002). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi, Ankara.

İnal, Sevim, İlke Evin ve A. Seda Saracaloğlu (2005); "The Relation Between Students' Attitudes Toward Foreign Language and Foreign Language Achievement," *Dil Dergisi*, 130, 38-53.

Karahan, Firdevs (2007); "Language Attitudes of Turkish Students Towards the English Language and Its Usage in Turkish Context," *Journal of Arts and Sciences*, 7, 73-87.

Kartal, E. (2005). The Turkish Online Journal of Educational Technology "Bilişim- İletişim Teknolojileri ve Dil Öğretim Endüstrisi," *Türkçe Online Egitim Teknolojisi Dergisi*, 4, 4.

Köyönü, M. B. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin İngilizce Dersine Yönelik Tutumları İle Ders Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kandıra ilçesi Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçüksüleymanoğlu, R. A. (1997). A Path Analytic Study For English Language Attitude, And Students' Background Charecteristics in An ELT Program: A Case Study, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

McDonough, J., Shaw, C. (1998). Materials and Methods in ELT – A Teacher's Guide. Applied Language Studies. Oxford: Blackwell Publishers Inc.

Narayanan, R., N. Rajasekaran Nair ve S. Iyyappan (2008); "Some Factors Affecting English Learning at Tertairy Level," *Iranian Journal of Language Studies,* 2 (4), 485-512.

Selçuk, Esin (1997); *"İngilizce Dersine Karsı Tutum ile Bu Dersteki Başarı Arasındaki İlişki,"* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Sönmez, V. (2001). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Geliştirilmiş 9. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık Kazan Ofset Mat. San. ve Tic. San. Ltd. Şti.

Tabachnick, G. B. & Fidell, S. L. (2001). Using multivariate statistics, fourth edition, Allyn and Bacon, A Pearson Education Company.

Yang, A. ve Lau, L., (2003). "Student Attitudes to the Learnig of English at Secondary and Tertiary Levels", *System,* 31 (1), 107-123.

Extended Abstract

From a historical perspective, the field of foreign language education, similar to all other branches of science, evolves in line with the characteristics of different periods as well as scientific innovations and technological developments. Considering that language first emerged in oral form and that unwritten languages exist even in our day, it is not hard to guess that foreign language education also occurred orally at the beginning. After the invention of writing, Sumerians (5000–2000 BC) were the firs to use a writing system based on syllables. When the Accadians (2225 BC) invaded the Sumerian country, an inevitable cultural exchange started between the two countries. With respect to the learning foreign languages, Greek was the most prevalent language to be learned during the Hellenistic period (327-27 BC). The Romans taught their children Greek and Latin in the first century BC. Aristophanes (5th century BC) created a dictionary for rare and difficult Greek words. It became more important in the new age. In 1660, a grammar book was prepared for the students of Ecole Port Royal in Paris (Hengirmen, 2002:78; Ertural, 2008:5-6).

A number of university students who are taking English courses sometimes develop negative attitudes towards these courses, which presents a serious handicap to the learning of English. Indeed, negative attitudes comprise number one difficulty that students face when learning English (Gömleksiz, 2003:216). Being an affective quality, attitude is the overall evaluation of an individual about himself, other individuals, objects, events or issues. A significant issue in foreign language education is motivating the students and enabling them to develop positive attitudes.

The affective domain includes various dimensions. These comprise interest, attitude, motivation, anxiety, sense of self, personality, and value

judgments. These are the outcome of a lifetime of experiences. Therefore, affective behaviors do not originate only within the school system. Still, it is necessary for schools to equip individuals with positive behaviors in this domain (Sönmez, 2001: 81). Attitudes towards learning, the teacher, the school, the target language and motivation affect foreign language learning success (McDonough and Shaw, 1998: 8). Krashen states that three different types of affective variables exist in second-language acquisition, which are motivation, confidence and anxiety. He argues that highly motivated students generally learn better. They display more success and with low anxiety, they acquire a second-language more easily (Richards and Rodgers, 1997: 133; Gömleksiz, 2003:218). Personality characteristics also play an important role in foreign language education. It is important to know the attitudes of people towards English so that language education can be undertaken successfully because attitudes affect both behaviors and language education (Andres, 2002; Hancı Yanar, 2008:1).

This study aims to identify the attitudes of students in their first year of studies at various departments of Bingöl University towards the English course. The following questions were studied in order to meet this purpose.

1. What is the level of student attitudes towards the English course?

2. Do student attitudes towards the English course vary with respect to their departments, gender, age, the type of high school they graduated from, and whether they studied English prior to the university?

3. What are student demographics?

The study population comprises a total of 2,428 students who were freshmen at different departments of Bingöl University during the 2012-2013 school year. The sample included 239 randomly selected students. As

the students took the English course during their first year, the sample was chosen from among this group of students.

The results showed that vocational and regular high school graduates had higher attitude scores towards the English class. With respect to gender, a significant difference emerged in the usefulness subdimension. Other than the Teacher subdimension, male stents had more positive and higher attitude scores than females in all other subdimensions. In the Teacher subdimension, females scored higher. The students disagreed with all items in the "usefulness" subdimension of the scale. In this subdimension too, male students had more positive attitude scores than female students towards the English course. Vocational and regular high school graduates had higher attitude scores towards the English class. The students seemed happy with the English courses offered in first, second and third years and valued learning English. The attitude scores of Medical Documentation, Civil Engineering and Turkish Language and Literature students were higher than those of students in other departments. In the usefulness subdimension, Civil Engineering students had higher English attitude scores than others. According to type of high school attended, no significant difference was found between the students' attitude scores on the affective domain attitude scale for the English course. The scores of students who took English classes prior to their university studies were higher than others. Students' attitude scores met the normality assumption with regard to the age variable. The following recommendations were made in the study: The role of English teachers in the process of attitude-building may be studied. Male students were observed to hold more positive attitudes towards the English course than female students. Additionally, the factors forming foreign language attitudes in males and females may be identified. The reasons behind the

differences in English attitude scores with respect to department and type of high school may also be studied.